

Številka: U-I-63/20-31
Up-253/20-38
Datum: 29. 12. 2025

**ODKLONILNO LOČENO MNENJE
SODNIKA DR. ROKA SVETLIČA
K ODLOČBI ŠT. U-I-63/20, Up-253/20 Z DNE 11. 12. 2025**

IME ČESA JE LEON RUPNIK?

1. V idealnem svetu vsak zločin dočaka svojo kazen. V realnem svetu moramo živeti z zločini, ki niso kaznovani. Če nekako razumemo, da zaradi omejenih spoznavnih zmožnosti ni mogoče odkriti storilca v vsakem primeru, pa se občutku za pravičnost upira, da kljub zdravorazumsko prepričljivim dokazom pravo včasih zahteva oprostilno sodbo. Vendar nas zgodovinska izkušnja prepriča, da je za izpodbitje domneve nedolžnosti nujno, da je dokazano vse, kar mora biti dokazano, in da je vse, kar je dokazano, dokazano na zakonit način. Procesna pravila so bila v zgodovinskih obdobjih bolj ali manj stroga, toda vselej je njihovo neupoštevanje pomenilo samo eno, oprostitev obdolženca.

2. Ime česa je Leon Rupnik? To je parafraza naslova¹ razprave francoskega filozofa, ki jo je posvetil predsedniku Sarkozyju. Prepričljivo pokaže, da gre pri kritiki tedanjega predsednika za situacijo, kjer ni bistven on kot oseba, tj. njegova integriteta ali etičnost. Čeprav ves čas govorimo o njemu, je on sam še najmanj pomemben, bistvena je kritika stanja duha v družbi, ki jo on simbolizira.

3. Zdi se, da gre pri tej odločbi Ustavnega sodišča za identično situacijo. Pri razveljavitvi obsodbe Leona Rupnika in njegovi "vnovični" obsodbi sploh ne gre zanj kot obdolženca oziroma obsojenca. To da slutiti tudi odločba sama, kjer beremo, da gre "pri t. i. Rupnikovem procesu za postopek posebnega zgodovinskega pomena".² Toda dejansko gre njena vsebina še mnogo dlje.

¹ A. Badiou, Ime česa je Sarkozy?, Sophia, Ljubljana 2008.

² Točka obrazložitve 40.

4. Kljub temu, da imamo opraviti s kazenskim postopkom, pravno razlogovanje v ničemer ne spominja na temeljno značilnost kazenskega postopka, ki jo opisuje 1. člen Zakona o kazenskem postopku: "Ta zakon določa pravila, ki naj zagotovijo, da se nihče, ki je nedolžen, ne obsodi, storilcu kaznivega dejanja pa izreče kazenska sankcija ob pogojih, ki jih določa kazenski zakon in na podlagi zakonitega postopka."³ Rupnik kot obdolženec je v tej odločitvi Ustavnega sodišča postavljen v stransko vlogo. Vse je podrejeno pravici pritožnika, da restituira simbolno sporočilo postopka, ki je potekal leta 1946.

5. S tem je kazenski postopek zlorabljen za nek drug smoter. Da ga je Ustavno sodišče doseglo, je moralo sprejelo tri odločitve, ki jih še ni nikoli, in dvakrat uporabiti institut, ki je na doktrinalni ravni izjema ustavnopravnega odločanja. Vsi štirje koraki pa, po mojem mnenju, predstavljajo kršitev ustaljene doktrine Ustavnega sodišča.

1) Sprejem ustavne pritožbe zoper razveljavitev obsodbe

6. To se ni zgodilo še nikoli.⁴

2) Priznanje pravnega interesa posamezniku za obsodilno sodbo tretjega

7. Tudi to se ni zgodilo še nikoli. Pritožnik utemeljuje pravni interes za izid kazenskega postopka, ki se ne vodi zoper njega, pač pa zoper nekoga drugega. Sklicuje se na okoliščino, da je vnuk osebe, ki je bila ubita med drugo svetovno vojno z okupatorjeve strani, s katero je kolaboriral obsojeni Rupnik.

8. Civilizacijski razvoj je narekoval, da kaznovalna oblast pripade izključno državi. Obtoženca se obsodi v imenu obče volje, ki mora biti dosledno ločena od (maščevalne) volje oškodovanca. Zato je procesni položaj oškodovanca v kazenskem postopku zelo omejen, zlasti pa mu ne pripada *pravica* do obsodbe obtoženca.⁵ Temu je do sedaj dosledno sledila presoja Ustavnega sodišča.

9. O položaju oškodovanca je Ustavno sodišče izreklo npr. v odločbi št. Up-1082/12, v kateri presodi, da mora država "poskrbeti, da zaščita, ki jo zagotavlja (posamezniku, op. R. S.), ne pade pod ustavno zahtevani minimum."⁶ Toda hkrati opozori, da "Ustava (ne) daje pravice žrtvi kaznivega dejanja, ki bi utemeljevala zahtevek, naslovljen na

³ Zakon o kazenskem postopku, Uradni list RS, št. 176/21 – uradno prečiščeno besedilo, 96/22 – odl. US, 2/23 – odl. US, 89/23 – odl. US, 53/24 in 93/25.

⁴ Gre za nujen korak za doseglo smotra, ki je kazenskemu postopku povsem tuj. Glej v nadaljevanju.

⁵ Izjemo predstavlja položaj, ko oškodovanec nastopa kot subsidiarni ali zasebni tožilec.

⁶ Odločba št. Up-1082/12, 13. točka obrazložitve.

državo, na obtožbo ali celo obsodbo storilca."⁷ Toliko manj ima to pravico *potomec* žrtve in v primeru, ko je obtoženega mogoče samo *simbolno povezati* z zločinom, kot v našem primeru.

10. Glede pravice do vlaganja ustavnih pritožb je bila doktrina začrtana že s sklepom št. Up-131/98, ki določi, da oškodovanec kaznivega dejanja ne more biti upravičena oseba za vložitev ustavne pritožbe zoper pravnomočno sodno odločbo, s katero se je končal kazenski postopek. Temu so sledile številne odločitve.

11. Ta odločba omenja odločbo št. Up-320/14, ko je Ustavno sodišče resda priznalo interes za vložitev ustavne pritožbe oškodovancu kot posebnemu procesnemu udeležencu, toda ne opozori, da je ta odločitev za naš primer neupoštevna. Ustavno sodišče je presojalo⁸ varstvo pravic, ki jih podeljuje ZKP oškodovancu na *prvi stopnji*, pri čemer je bil *ratio decidendi* varovanje prispevka oškodovanca k razjasnitvi *dejanskega stanja* in ne varstvo njegovih pravnih naziranj. V našem primeru pa gre prav za to, pritožnik izpodbija uporabo prava, ki je vodila do razveljavitve obsodbe Leona Rupnika.

12. Ključno za naš primer je, da odločba št. Up-320/14 ponovi stališče, da pravica oškodovanca do pritožbe v nobenem primeru ne vključuje pravice do izpodbijanja (ne)obsodbe obdolženca: "To pa ne pomeni, da mora zakonodajalec oškodovancu zoper sodbo kazenskega sodišča prve stopnje zagotoviti pritožbo v obliki popolnega pravnega sredstva, s katero bi lahko oškodovanec zahteval popolno instančno presojlo sodbe, vključno odločitve sodišča o krivdi obdolženca in o izrečenih kazenskih sankcijah, iz vseh razlogov po 370. členu ZKP (...)." ⁹ Temu po mnenju Ustavnega sodišča pritrjuje tudi praksa ESČP.¹⁰

13. To pomeni, da kljub širitvi pravice oškodovanca do vložitve ustavne pritožbe, doktrina, temelječa na sklepu št. Up-131/98, da Ustava oškodovancu ne zagotavlja pravice doseči obsodbe storilca kaznivega dejanja, še vedno velja. *Mutatis mutandis*,

⁷ Prav tam.

⁸ Gre za sklep št. U-I-95/14, v kateri je Ustavno sodišče spremenilo omenjeno doktrino iz sklepa št. Up-131/98, pri čemer se je naslanjalo na prakso ESČP, ki je izpostavljala pomen varstva civilnih zahtevkov v okviru kazenskega postopka. Temu je sledila odločba št. Up-320/14, v kateri je Ustavno sodišče, tudi na podlagi Direktive 2012/29/EU, začrtalo še nekoliko širši procesni položaj oškodovanca. Ta ne vključuje le varstva njegovih civilnih pravic v morebitnem adhezijskem postopku, pač pa tudi pravico oškodovanca, da prispeva k razjasnitvi okoliščin (pritožnica je navajala, da se ni mogla opredeliti do izvedenih dokazov), pomembnih za obsodbo. Ustavno sodišče je ugotovilo, da 25. člen v okviru varovanih "interesov" vključuje tudi ta procesni položaj oškodovanca, zaradi česar je presodilo, da je (bil) četrti odstavek 367. člena Zakona o kazenskem postopku, ki je omejeval možnost pritožbe oškodovanca, v neskladju z Ustavo.

⁹ Odločba št. Up-320/14, 38. točka obrazložitve.

¹⁰ "Na tej podlagi EKČP oškodovanec ne more sprožiti zasebnega kazenskega pregona (niti v obliki *actio popularis*), doseči obsodbe tretjih oseb zaradi izvršenega kaznivega dejanja ali maščevanja." Odločba št. U-I-95/14, 19. točka obrazložitve.

oškodovancu s pravnomočno odločitvijo o koncu kazenskega postopka "ne more biti kršena nobena njegova človekova pravica ali temeljna svoboščina."¹¹

14. Prav kršitev te doktrine je temeljni kamen te odločbe, saj bi sicer morali ustavno pritožbo na tej točki zavreči.

15. Odločba skuša utemeljiti pravni interes pritožnika s sklicevanjem na simbolni pomen nekaterih zgodovinskih oseb, ki ga vpelje t. i. primer "Titova cesta".¹² Tam je Ustavno sodišče razsodilo, da poimenovanje ulice po Josipu Brozu pomeni poseg v dostojanstvo žrtev režima, ki ga ta simbolizira. Analogno naj bi razveljavitev obsodbe Rupnika prav tako predstavljala poseg v dostojanstvo njegovih žrtev.

16. Toda primer "Titova cesta" se od našega bistveno razlikuje. Poimenovanje ulice ima značaj afirmacije oziroma priklona družbe osebi, po kateri se poimenuje ulica. V našem primeru pa gre za odločitev Vrhovnega sodišča o pravnem sredstvu, kateremu ni v nobenem primeru mogoče pripisati afirmacije zgodovinskega pomena neke osebe. Taka predpostavka bi bila protiustavna.

3) Izčrpanost pravnih sredstev

17. Ustavno pritožbo bi morali zavreči iz še enega razloga. Vrhovno sodišče je primer namreč vrnilo v novo odločanje Okrožnemu sodišču, kar v skladu z ustaljeno presojo pomeni neizpolnjevanje procesne predpostavke izčrpanja pravnih sredstev. Toda v primeru vrnitve primera rednim sodiščem, ugotavlja Ustavno sodišče, pritožnik ne bi imel procesnega statusa stranke ali oškodovanca,¹³ da bi varoval svoje pravice. Pri tem Ustavno sodišče spregleda, da je smoter kazenskega postopka *zakonitost* ugotavljanja kazenske odgovornosti in ne varstvo simbolnega pomena neke obsodbe. Zato nadaljuje s kalkuliranjem možnih razpletov postopka in izpostavi to možnost: "Če bi namreč sodišče v novem sojenju pravnomočno odločilo, da se kazenski postopek zoper obtoženca ustavi, da se kazenska obtožba zoper njega zavrne ali da se ga oprosti obtožbe, v morebitnem bodočem postopku z ustavno pritožbo v to odločitev ne bi bilo več dopustno poseči v obtoženčevo škodo."¹⁴ Torej: zato je treba šteti, da so pravna sredstva izčrpana.

18. Tako razlogovanje sodišča je v nasprotju z načelom *ludex non calculat*. Je pa nujno za ugotovitev izpolnjenosti procesnih predpostavk in, v nadaljevanju, za utemeljitev uporabe 60. člena ZUstS, s katerim Ustavno sodišče prepreči tak razplet postopka tako, da samo razsodi o pravici (glej poglavje 5).

¹¹ Odločba št. Up-131/98, 8. točka obrazložitve.

¹² Odločba št. U-I-109/10.

¹³ Točka obrazložitve 18.

¹⁴ Prav tam.

4) Sodniška samovolja

19. Ustavno sodišče je razveljavilo sodbo Vrhovnega sodišča iz naslednjega razloga: "Ustavno sodišče zato zaključuje, da je odločitev Vrhovnega sodišča, ki temelji na stališču o nezadostni obrazloženosti sodbe armadnega sodišča, očitno napačna in pomeni kršitev prepovedi sodniške samovolje iz 22. člena Ustave."¹⁵

20. Doktrino *očitne napačnosti* oziroma *sodniške samovolje* je Ustavno sodišče povzelo po nemškem Zveznem ustavnem sodišču in predstavlja izjemo, saj gre za edini primer, ko Ustavno sodišče presoja uporabo navadnega zakonskega prava. Zato zahteva doktrina očitne napačnosti izjemno zadržano uporabo, ki jo začrtajo merila za pridevnik "očiten": "Po teh je standard očitnosti dosežen takrat, ko trditve ni mogoče ovreči ali omajati niti po vsestranskem preizkusu, ker vse okoliščine, zdrava pamet in izkušnje brez dokazovanja in brez možnosti nasprotnega utemeljevanja izključujejo vsako možnost drugačnega sklepa."¹⁶

21. Menim, da odločitvi Vrhovnega sodišča nikakor ni mogoče očitati *očitne* napačnosti.

22. Stališče Ustavnega sodišča je, da Vrhovno sodišče pri presoji spoštovanja pravil o obrazloženosti sodbe ne bi smelo uporabiti dveh virov, poleg Uredbe o vojaških sodiščih¹⁷ še Zakonika o sodnem kazenskem postopanju za Kraljevino Jugoslavijo.¹⁸ Čeprav menim, da je to stališče napačno, ocenjujem, da tudi ob upoštevanju *zgolj* določb Uredbe¹⁹ stališču Vrhovnega sodišča *očitne* napačnosti še vedno ni mogoče očitati.

23. Ustavno sodišče arbitrarnost sodne odločitve utemelji s tem, da "Uredba ne vsebuje pravila, ki bi sodišču kljub obtoženčevemu priznanju krivde nalagalo nadaljnje zbiranje dokazov ali bi kako drugače zmanjševalo pomen priznanja krivde."²⁰ Da torej "Uredbi torej ni mogoče pripisati vsebine, ki bi ji jo morebiti pripisali danes, če bi se uporabljala kot veljavno pravo, temveč vsebino, ki ustreza takratnemu času in kontekstu (sojenje vojaškega sodišča leta 1946), pa tudi splošnim pravnim načelom, ki so jih v tistem času priznavali civilizirani narodi."²¹

¹⁵ Točka obrazložitve 35.

¹⁶ Odločba št. Up-1212/18, 8. točka obrazložitve.

¹⁷ Vestnik – službeno glasilo Glavnega štaba NOV in Partizanskih odredov Slovenije, št. 6/44.

¹⁸ Službeni list Kraljevske banske uprave Dravske banovine, št. 67/31, 34/33, 34/34 in 30/35.

¹⁹ Pustimo ob stani, da so glede pravne veljavnosti Uredbe tudi sicer številne težave. Ni povsem jasen datum njenega sprejetja, poleg tega jo je sprejel napačen organ, tj. Josip Broz Tito kot poveljnik namesto AVNOJ-a. To napako je moralo "sanirati" Ustavno sodišče z odločbo št. U-I-6/93.

²⁰ Točka obrazložitve 34.

²¹ Točka obrazložitve 35.

24. Toda zmanjševanja pomena priznanja in zahteve po nadaljnem zbiranju dokazov v sodbi Vrhovnega sodišča ni najti. Beremo le, da bi sodba "morala imeti o vseh delih obrazložitve"²², da bi morali "v pisno izdelani sodbi (biti razvidni) razlogi", da bi morala biti "obrazložena dejstva, ki so pomembna za uporabo določb materialnega in procesnega zakona", skratka, moralo bi biti utemeljeno, "kako je sodišče doseglo svojo odločitev". Vrhovno sodišče zaključi, da sodba "ne obsega presoje zagovora obsojenca in dokazov in ne vsebuje razlogov o odločilnih dejstvih in zakonskih znakih kaznivega dejanja, za katerega je bil obsojenec spoznan za krivega".²³

25. Menim, da je celotno presojo Vrhovnega sodišča mogoče utemeljiti na zahtevi iz 3. točke drugega odstavka 28. člena Uredbe, ki se glasi: "V obrazložitvi se morajo točno navesti dejstva, ki jih je sodišče ugotovilo, kakor tudi dokazna sredstva, ki so služila sodišču za pridobitev prepričanja o resničnosti dejstev, na primer obtoženčevo priznanje, izpovedbe prič (poimensko, katerih), listine, izvedenci itd. Posebno je treba obrazložiti, kateri razlogi so vodili sodišče pri oceni dokazov in odmeri kazni in očuvalnih odredb (obtožilne in olajšalne okolnosti)".²⁴

26. Uredba torej določa obveznost sodišč "obrazložiti" sodbo. To vključuje "ugotovitev dejstev", preizkus njihove "resničnosti", zlasti pa "obrazložitev razlogov", ki so sodišče vodili pri "oceni dokazov" in "uporabi prava". Menim, da vse ugotovitve Vrhovnega

²² Vsi navedki iz 35. točke obrazložitve sodbe Vrhovnega sodišča št. I Ips 3425/2014.

²³ Sodba v 35. točki obrazložitve se v celoti glasi: "Ni se mogoče strinjati z državnim tožilcem v odgovoru na zahtevo, da navedene bistvene kršitve določb kazenskega postopka ni, ker je obsojeni R. storitev očitanih mu ravnanj priznal in da zato izostanek obrazložitve ne predstavlja kršitve določb postopka. Državni tožilec se je skliceval na postopek o priznanju krivde po sedaj veljavnem ZKP, ko sodba v primeru, če obtoženec na predobravnavnem naroku krivdo prizna, nima obrazložitve o krivdi. Po oceni Vrhovnega sodišča v obravnavani zadevi te vzporednice ni mogoče potegniti. Ne ZSKP, ki se ga je lahko uporabilo kot pravna pravila, ne Uredba, ki je veljala pred ZKLD, nista poznala postopka o priznanju krivde. ZSKP je v paragrafu 254. določal, da obtoženčevo priznanje, kakor tudi je popolno, ne razrešuje predsednika senata in sodišča dolžnosti, da opravi zbiranje nadaljnjih dokazov. Upošteva določbe ZSKP (pa tudi Uredbe) je sodba, ne glede na zapis v pravnomočni sodbi „da je obsojeni R. dejanja priznal, da pa v nekaterih točkah skuša zmanjšati svojo osebno krivdo“ (stran 33) morala imeti o vseh delih obrazložitve. O vseh delih, torej o vseh kaznivih ravnanjih, navedenih v izreku, ki se nanašajo na predmet obtožbe in druge odločitve, ki jih je sodišče sprejelo v zvezi z obtožbo, so morali biti v pisno izdelani sodbi razlogi. V sodbi morajo biti obrazložena dejstva, ki so pomembna za uporabo določb materialnega in procesnega zakona. Obrazloženo mora biti, kako je sodišče doseglo svojo odločitev. Pri presoji sodbe je treba izhajati iz procesnih standardov, veljavnih v času sojenja. Presoja je možna glede temeljnih postopkovnih garancij obsojencu. Te pa niso dosegale tedanjih procesnih standardov in tako tudi niso bile v zadostni meri upoštevane, saj je bilo sodbo potrebno obrazložiti v vseh njenih delih. Prvostopenjska sodba v navedenih točkah ne obsega presoje zagovora obsojenca in dokazov in ne vsebuje razlogov o odločilnih dejstvih in zakonskih znakih kaznivega dejanja, za katerega je bil obsojenec spoznan za krivega in ki izhajajo iz izreka sodbe ter pomenijo dejanski temelj sodbe. Sodba ni bila v skladu s tedanjimi pravnimi načeli, zaradi česar vložnica utemeljeno uveljavlja, da je podana bistvena kršitev določb kazenskega postopka iz 11. točke prvega odstavka 371. člena ZKP, ki je terjala razveljavitev sodbe."

²⁴ Uredba o vojaških sodiščih, Vestnik – službeno glasilo Glavnega štaba NOV in Partizanskih odredov Slovenije, št. 6/44.

sodišča v celoti slonijo na gramatikalni in teleološki razlagi 28. člena Uredbe in ji ne vsiljujejo pomena, ki ji ga ni mogoče pripisati z nobeno vrsto pravne razlage, ali celo pomena, ki ga v nobenem primeru ne bi mogli pripisati že leta 1946.

27. Ustavno sodišče sicer zapiše nasprotno stališče, da je "obrazložitev sodbe armadnega sodišča skladna s tedaj veljavnim procesnim predpisom".²⁵ Za to presojo najprej Ustavno sodišče ni pooblaščen, zlasti pa iz tega ne izhaja, da je presoja Vrhovnega sodišča *očitno* napačna. Torej taka, ki je v nobenem primeru ni mogoče utemeljiti "s pravnimi argumenti in bi bilo mogoče sklepati, da (sodišče) ni odločalo na podlagi zakona, temveč na podlagi kriterijev, ki pri sojenju ne bi smeli priti v poštev", ali da so "argumenti sodišča že na prvi pogled tako nerazumni, da po nobeni od mogočih razlag zakona ne pridejo v poštev."²⁶

5) Odločitev o pravici

28. ZUstS v 60. členu Ustavnemu sodišču podeljuje naslednje pooblastilo: "Če Ustavno sodišče razveljavi ali odpravi posamični akt, lahko odloči tudi o sporni pravici oziroma svoboščini, če je to nujno zaradi odprave posledic, ki so na podlagi odpravljenega posamičnega akta že nastale ali če to terja narava ustavne pravice oziroma svoboščine, in če je na podlagi podatkov v spisu možno odločiti."²⁷

29. Gre za še eno izjemo, ki, tako kot institut očitne napačnosti, predstavlja odstop od subsidiarne narave Ustavnega sodišča, zato zahteva ozko razlago. Na današnji dan iskalnik na strani Ustavnega sodišča pokaže, da je v celotni zgodovini institucije to pooblastilo sodišče uporabilo le dvanajstkrat, v 985 primerih pa je primer vrnilo v novo odločanje rednim sodiščem. Poleg tega od vseh dvanajstih primerov tega pooblastila ni niti enkrat uporabilo v kazenskem postopku.

30. Prav to se je zgodilo zdaj, ko je Ustavno sodišče namesto rednih sodišč samo presodilo: "Obrazložitev po presoji Ustavnega sodišča ustreza predhodno navedenim pravilom o obrazložitvi sodb iz 3. točke drugega odstavka 28. člena Uredbe. Zatrjevana bistvena kršitev določb kazenskega postopka iz 11. točke prvega odstavka 371. člena ZKP zato ni podana."²⁸

31. Ustavno sodišče utemelji uporabo 60. člena ZUstS s sklicevanjem na dva razloga. *Časovni* razlog naj bi bil v dolgotrajnosti postopka, saj je bila zahteva za varstvo zakonitosti predložena že pred dvanajstimi leti, Vrhovno sodišče pa je odločilo pred šestimi leti. Postavlja se vprašanje, zakaj te odločitve Ustavno sodišče ne sprejme v

²⁵ Točka obrazložitve 34.

²⁶ Odločba št. Up-1369/06, 7. točka obrazložitve.

²⁷ Zakon o Ustavnem sodišču, Uradni list RS, št. 64/07 – uradno prečiščeno besedilo, 109/12, 23/20, 92/21, 22/25 in 57/25.

²⁸ Točka obrazložitve 46.

vseh primerljivo trajajočih postopkih. Poleg tega ni mogoče spregledati niti okoliščine, da je k trajanju zadeve znatno prispevalo tudi Ustavno sodišče, ki je ustavno pritožbo sprejelo že leta 2020.

32. *Vsebinski* razlog pa Ustavno sodišče vidi v zgodovinskem in simbolnem mestu Leona Rupnika, zaradi česar "dokončna rešitev zadeve"²⁹ ni le v interesu strank, pač pa tudi javnosti. Težko je razumeti, kaj lahko v tem primeru pomeni "dokončna rešitev". To vprašanje se posebej zaostri ob nadaljnjih izpeljavah Ustavnega sodišča glede tega, *kakšna* mora ta dokončna rešitev biti, zlasti kolikor te zaidejo v konflikt z načelom zakonitosti v kazenskem postopku. Ob vračanju zadeve v novo odločanje Vrhovnemu sodišču bi bil namreč pritožnik, tako zapiše Ustavno sodišče, "enako kot na začetku svoje poti z ustavno pritožbo, soočen z realno možnostjo, da bo – brez vsebinske presoje o krivdi obtoženega Rupnika in brez možnosti pritožnikove udeležbe v novem sojenju – prišlo do pravnomočne ustavitve kazenskega postopka zoper obtoženega Rupnika, torej prav do tiste posledice, ki jo je z vložitvijo ustavne pritožbe želel preprečiti. Takšna procesna odločitev, ki bi se odrazila v nastopu neizpodbojne domneve nedolžnosti (31. člen Ustave), bi pritožnikov uspeh z ustavno pritožbo povsem izvotlila."³⁰

33. Ustavno sodišče torej samo odloči o pravici *zato*, da s tem prepreči rednim sodiščem, da bi sprejela eno od odločitev, ki jim jo omogoča zakon. Možnost, da bi v *zakonitem postopku* sodišča sprejela odločitev, ki je ne bo več "mogoče spremeniti v obdolženčevo škodo"³¹, je nekaj, s čimer je treba računati že zdaj in jo preprečiti.

34. Tu doseže sprevrženje kazenskega postopka svoj vrh. Argument je identičen kot pri preizkusu izčrpanosti pravnih sredstev v 18. točki obrazložitve, le da tam Ustavno sodišče z njim utemeljuje priznavanje *pravnega interesa* pritožniku do obsodilne sodbe, tu pa *izpolnitev pravice* do obsodbe.

6) Ime česa je torej Leon Rupnik?

35. Glede polpretekle zgodovine je Slovenija boleče razklana. Tisti, ki so "za" ali "proti" Rupniku, bodo odločitev Ustavnega sodišča sprejeli na predvidljiv način, z odobravanjem ali gnevom. Na človeški ravni bo morda tudi vsak razumen človek pomirjen, da je kolaborant Leon Rupnik "spet" obsojen. Toda v pravni državi je oziroma bi moral biti kazenski postopek vezan na pravila. Menim, da je bila v tej odločitvi kršena ustaljena presoja Ustavnega sodišča na petih mestih. Vse od priznanja pravnega interesa dalje je bila presoja podrejena tihemu cilju, ki se na koncu odločbe prebere

²⁹ Točka obrazložitve 42.

³⁰ Točka obrazložitve 41.

³¹ Točka obrazložitve 18.

tudi eksplicitno: vse drugo razen obsodba "bi pritožnikov uspeh z ustavno pritožbo povsem izvotlila."³²

36. Ustavno sodišče je s to odločbo ustvarilo velik dvom glede spoštovanja lastne ustaljene doktrine. Toda drugi del bremena šele prihaja. Glede na svoj precedenčni značaj bi moralo Ustavno sodišče poslej *vsaki žrtvi kaznivega dejanja* priznati pravni interes za vložitev ustavne pritožbe. Kajti če lahko odločitev sodišča "posega v dostojanstvo"³³ celo *potomcem* žrtve, kako odreči poseg v dostojanstvo žrtvam posilstva, brutalnega nasilja in drugih oblik razčlovečenja v primerljivih situacijah. Denimo dekletu, žrtvi hude telesne poškodbe, ki ji je na hodniku pred glavno obravnavo storilec zabrusil v obraz: "Mrš!"³⁴

37. Ali, če se postavimo v kontekst, iz katerega črpa Ustavno sodišče simbolni pomen procesa proti Rupniku, v čas druge svetovne vojne, ki "iz zgodovine oboroženih spopadov izstopa po svoji okrutnosti, kompleksnosti, številu žrtev ter daljnosežnosti posledic":³⁵ ni se mogoče izogniti vprašanju, kaj pomeni ta odločba za potomce žrtev povojnih pobojev. Do danes ni bila obsojena *niti ena oseba* za deset tisoč v mirnodobnem času pobitih ljudi. Je po tej odločitvi mogoče reči, da nekaznovanost zločincev ne posega tudi v njihovo dostojanstvo?

38. Težko je razumeti, da se po treh desetletjih obstoja demokratične države sproži taka sila za obvarovanje sodne odločbe iz države, glede katere Temeljna ustavna listina v preambuli ugotavlja, da "ne deluje kot pravno urejena država in (da) se v njej hudo kršijo človekove pravice".³⁶ Očitno si ne znamo predstavljati sveta, v katerem je kolaborant Leon Rupnik obsojen le civilizacijsko, ne tudi kazenskopravno. Tako kot lahko štejemo, da so civilizacijsko obsojeni zločini povezani z revolucijo, četudi ni bil do zdaj zaradi njih kaznovan niti en človek.

dr. Rok Svetlič
Sodnik

³² Točka obrazložitve 41.

³³ Točka obrazložitve 13.

³⁴ <https://primorska24.s.i/podrobnosti-sodbe-izolski-nogometas-bojic-brutalno-pretepel-mladenki-ker-ga-nista-hoteli-peljati-domov-v-zapor-ne-gre/>

³⁵ Točka obrazložitve 12.

³⁶ Uradni list RS, št. 1/91-I in 19/91.